

Overweging Jacobuskerk Enschede

Zondag A 26 februari 2023 – 1^e zondag Veertigdagentijd “Naar de woestijn”

Genesis 2,7-9; 3,1-7 / Psalm 51 / Romeinen 5,12-19 / Matteüs 4,1-11

Veertig dagen willen we Jezus naleven in de woestijn. Maar hoe doen we dat?

Deze proeve in de woestijn laat zien wie Jezus werkelijk is: niet zomaar een mens, niet zomaar een bijzondere mens, maar Zoon van God.

Hij laat in dit evangelie zien hoe hij aan den lijve ervaart hoe het is om helemaal mens te zijn: Jezus wil delen in ons bestaan, daar deel van uitmaken. Door zich ook te laten dopen, door ook aan verleidingen bloot te staan. En dóór dit alles, mét hem, ín alles Gods gerechtigheid zichtbaar maken, tot het einde toe.

Voordat Jezus naar de woestijn ging, liet hij zich dopen in de Jordaan door Johannes. Hij laat daarmee zien dat hij ook Gods genade nodig heeft. Immers in de doop wordt de verbondenheid tussen God en mens zichtbaar gemaakt en wast het water onze zonden af.

God maakt zich kenbaar, in het water dat leven geeft en de dood overwint. Het gevaar van water – we kunnen er in verdrinken, er leven gevaarlijke dieren – bestaat naast het goede van water: zonder water kunnen we niet leven, het maakt dorre grond vruchtbaar, het doet bomen en bloemen bloeien, het laat ons laven als we dorstig zijn.

Jezus gaat niet zomaar naar de woestijn: hij werd door de Geest naar de woestijn gevoerd. De Geest was bij hem. God was bij hem. God liet hem niet alleen.

In de woestijn. De leegte in. Daar is geen levend water, wel gevaar. Daar is Jezus kwetsbaar en een prooi voor de verleidingen van de duivel, zoals Adam en Eva kwetsbaar waren, naakt, in de tuin van Eden.

Ook bij hen, in die prachtige omgeving die zeker geen woestijn was, lag verleiding op de loer. Met zoveel goeds om hen heen dat door God geschapen is – met de bomen zo aantrekkelijk om te zien en zo heerlijk om van te eten.

Ondanks al dat goede, wilden Adam en Eva méér: ze lieten zich verleiden, wilden kennis en macht en hun ogen gingen open. Ze beseften ná de verleiding hoe kwetsbaar ze waren en vluchtten daarvoor. Toen was het te laat. Ze verloren hun onschuld. De zonde was geboren.

Twee bomen stonden daar: een boom van leven en een boom van kennis van goed en kwaad. Dat ze er allebei waren, geeft aan dat God één is. Hij is niet of het één of het ander. Hij is niet goed of kwaad. Hij is allebei en alles wat daartussen bestaat en ons te boven gaat. God is alles. En almachtig.

Zoals Adam en Eva zich lieten verleiden in al hun kwetsbaarheid en beschaamd en onzeker de tuin van Eden moesten verlaten, zo laat Jezus zien, als een andere, nieuwe Adam, dat God juist bij ons blijft, ons standvastig maakt.

Misschien leven wij al in een woestijn, soms ook te midden van alle overvloed, omdat we leegte en dorheid in ons leven ervaren of omdat we ergens voor vluchten – voor onszelf, voor alles wat we liever niet onder ogen zien. Deze veertigdagentijd kan die woestijn een spiegel voor ons zijn.

Hoe hongerig, overmoedig en hoogmoedig zijn wij? Kiezen wij voor de gemakkelijke weg, denken wij alles maar te kunnen? Hoe kwetsbaar zijn wij, hoe moedig zijn wij? Aan welke verwachtingen willen we voldoen?

Hoe hongerig zijn wij naar macht, naar aanzien, naar bewondering en troost? Van wie vragen we die aandacht en wat is onze werkelijke nood? We denken vaak méér nodig te hebben, maar waarom altijd maar meer? Kunnen we die honger stillen door tevreden te zijn met wat we hebben, zonder ons met anderen te vergelijken, zonder beter, anders, bijzonderder te willen zijn? Kunnen we die honger stillen door onze aandacht te richten op de ander/Ander in plaats van op onszelf?

Hoe overmoedig zijn wij als we onnodige risico's nemen, alles maar durven en geen acht slaan op gevaar? Je bent pas moedig als je bedenkt welk doel je inspanningen dient en waar je grenzen liggen. Maak geen verkeerde inschattingen en laat je niets aanpraten. Kies voor het uitzicht, niet voor de afgrond. Voorzichtigheid is de moeder van wijsheid.

Hoogmoed komt voor de val – trots, zelfoverschatting en jezelf groter maken dan je bent maakt egoïstisch en onsympathiek. Hoogmoed is schaamteloos en stelt zichzelf centraal. Daar zijn we niet voor gemaakt! We moeten niet ons eigen voordeel dienen maar elkaar. Elkaar dienen, elkaar vrede en vreugde gunnen en liefde niet voor onszelf houden.

We mogen natuurlijk onze plannen maken, we mogen proberen. Maar laat onze ogen opengaan en zien wanneer er valse verleidingen op de loer liggen: besef dat op tijd!

Maar wees niet bang: niet voor die spiegel en voor wat je ziet; niet voor je eigen werkelijkheid. Wie zich door Jezus laat be-moed-igen, zal engelen ontmoeten.

Nooit weten we hoe onze weg zal aflopen. We mogen er op vertrouwen dat God het beste met ons voorheeft en dat hij met ons meetrekt door de woestijn. Jezus gaf zich dáár volledig aan over. Is ook ons geloof sterk genoeg om uiterlijke schijn en valse beloften te weerstaan?

Jezus wist die zonde te weerstaan. Hij behield zijn onschuld. Ook Jezus stond bloot aan verleiding, kwetsbaar na veertig dagen in de woestijn. Na de gevaren van de verleidingen: honger, overmoed en hoogmoed; met zijn ervaringen met de duivel en zijn vileine listen – kwamen engelen om Jezus te dienen.

Het is niet de duivel die ons alles kan geven. Het is Jezus die dat doet met zijn leven. Zijn liefde en leven is ons brood en doet ons ópleven, zodat we op kunnen staan tegen het kwaad en goed kunnen zijn voor elkaar. Zijn liefde houdt onze blik zuiver en doet ons hart verzachten – zodat ons stenen hart ook in brood verandert. Zodat wij ook engelen kunnen worden.

Zo kunnen we in deze Vastentijd vastberaden worden: bij onszelf en bij Jezus te rade gaan, ons beraden op wat Pasen voor ons betekent.

Beproevingen die ons te beurt vallen zijn struikelblokken op weg naar Gods Koninkrijk. Maar als we de macht van het kwaad weten te weerstaan en te overwinnen, kunnen we straks het Paasmysterie in genade ontvangen en met een zuiver hart vieren.

Amen.